

10. jún 2021, Bratislava

Správa o dlhodobej udržateľnosti a strednodobý fiškálny výhľad na roky 2021 až 2024

Ján Tóth

www.rozpoctovarada.sk

O čom budeme dnes hovoriť

1. Správa o dlhodobej udržateľnosti
2. Strednodobý fiškálny výhľad
3. Implikácie pre rozpočtovú politiku

O čom budeme dnes hovoriť

1. Správa o dlhodobej udržateľnosti
2. Strednodobý fiškálny výhľad
3. Implikácie pre rozpočtovú politiku

Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti

Čl. 4

Pôsobnosť rady

(1) Rada

a) vypracováva a zverejňuje správu o dlhodobej udržateľnosti vrátane základného scenára a určenia ukazovateľa dlhodobej udržateľnosti každoročne k 30. aprílu a vždy do 30 dní po prerokovaní programového vyhlásenia vlády a vyslovení dôvery vláde,

30. apríl 2021 – každoročná správa o dlhodobej udržateľnosti za rok 2020

04. máj 2021 – schválenie programového vyhlásenia vlády

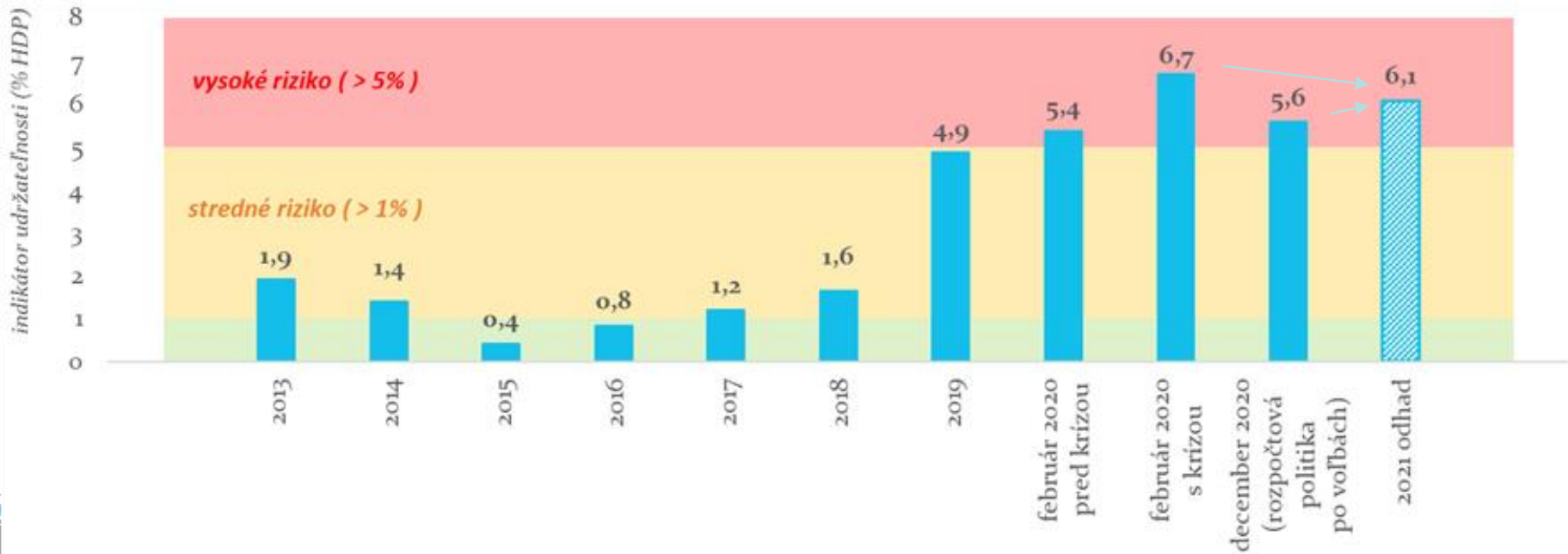
03. jún 2021 – „mimoriadna“ správa o dlhodobej udržateľnosti – stav verejných financií k 18. máju 2021

Ako sme si zničili dlhodobú udržateľnosť – krátka história

1. Spustiť video

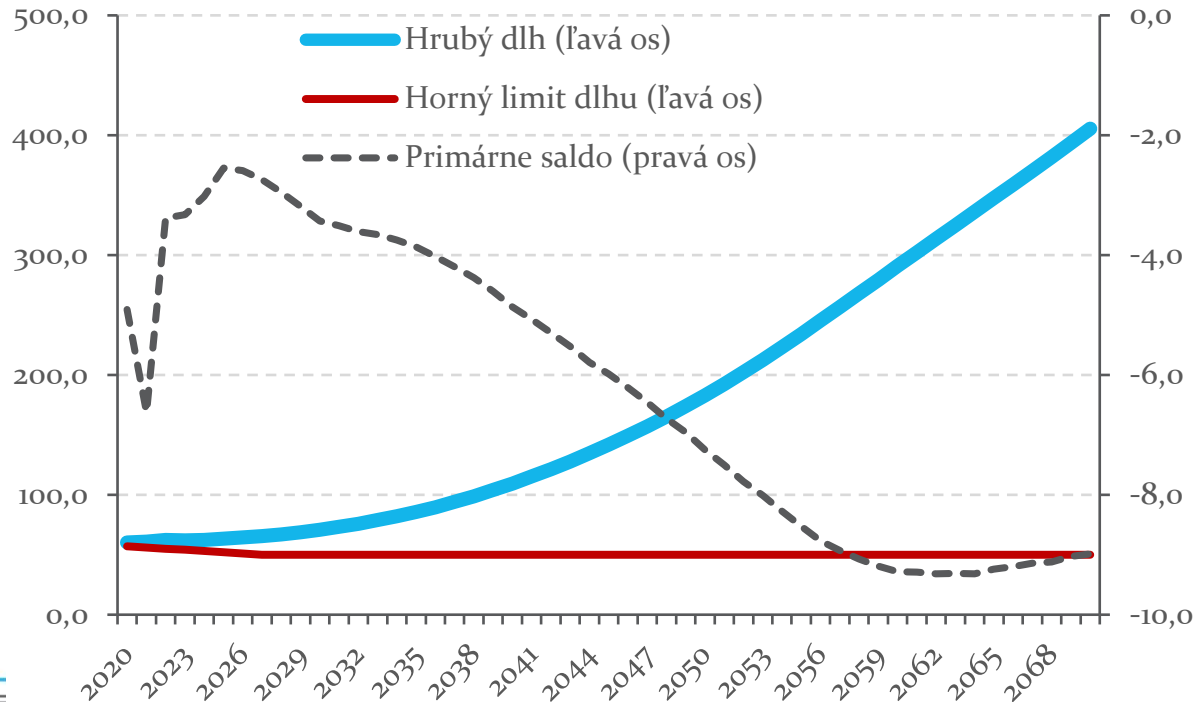
Dlhodobá udržateľnosť

- Verejné financie boli k máju 2021 **naďalej dlhodobo neudržateľné**.
- Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti sa nachádzal na úrovni **6,1 % HDP (6,3 mld. eur)** v pásme **vysokého rizika**

Neudržateľné, pretože takto by explodoval dlh do budúcnosti bez dodatočných opatrení

Projekcia vývoja dlhu a primárneho salda v základnom scenári (% HDP)

O čom budeme dnes hovoriť

1. Správa o dlhodobej udržateľnosti
2. Strednodobý fiškálny výhľad
3. Implikácie pre rozpočtovú politiku

Ústava SR, čl. 55a

Čl. 55a

Slovenská republika chráni dlhodobú udržateľnosť svojho hospodárenia, ktoré sa zakladá na transparentnosti a efektívnosti vynakladania verejných prostriedkov. **Na podporu** cieľov podľa predchádzajúcej vety ústavný zákon **upravuje** pravidlá rozpočtovej zodpovednosti, pravidlá rozpočtovej transparentnosti a **pôsobnosť Rady pre rozpočtovú zodpovednosť**.

1. Ako RRZ opakovane upozorňuje, verejné financie v súčasnom stave vysokého rizika nebudú schopné čeliť starnutiu obyvateľstva a z toho vyplývajúcim nákladom v dôchodkovom systéme, zdravotníctve a dlhodobej starostlivosti.
2. **Princíp dlhodobej udržateľnosti je ústavným princípom pre spravovanie verejných financií** a hospodárska politika vlády by ho mala rešpektovať. **Z tohto pohľadu hodnotí RRZ aj vládou predložený Program stability SR**, v ktorom vláda prezentuje svoju stratégiu riadenia verejných financií na obdobie rokov 2021 až 2024.

Pozitívna odchýlka prognózy RRZ oproti vládnemu odhadu deficitu v roku 2021 sa prenáša do nižších úrovní deficitu a dlhu na celom horizonte prognózy

Podľa RRZ klesne deficit z 7,9% v tomto roku na 3,9% v roku 2024 a bude dlh v pásme 61-63% HDP (bez dodatočných opatrení).

Tab 1: Porovnanie očakávaného salda a dlhu v PS s odhadom RRZ (v % HDP)

	2020 S	2021	2022	2023	2024
Saldo VS - PS 2021-2024 (ciele vlády)*	-6,2	-7,4	-5,1	-4,1	-3,8
Saldo VS - PS 2021-2024 (bez nešpecifikovaných opatrení)	-6,2	-9,9	-5,1	-4,6	-4,5
Saldo VS - prognóza RRZ	-6,1**	-7,9	-4,3	-4,2	-3,9
- - rozdiel	0,0	2,1	0,8	0,4	0,6
Hrubý dlh VS - PS 2021-2024 (pri splnení cieľov)	60,6	64,1	65,5	64,6	65,8
Hrubý dlh VS - prognóza RRZ	60,3**	61,0	62,3	62,1	62,7
- - rozdiel	0,3	3,0	3,2	2,5	3,2

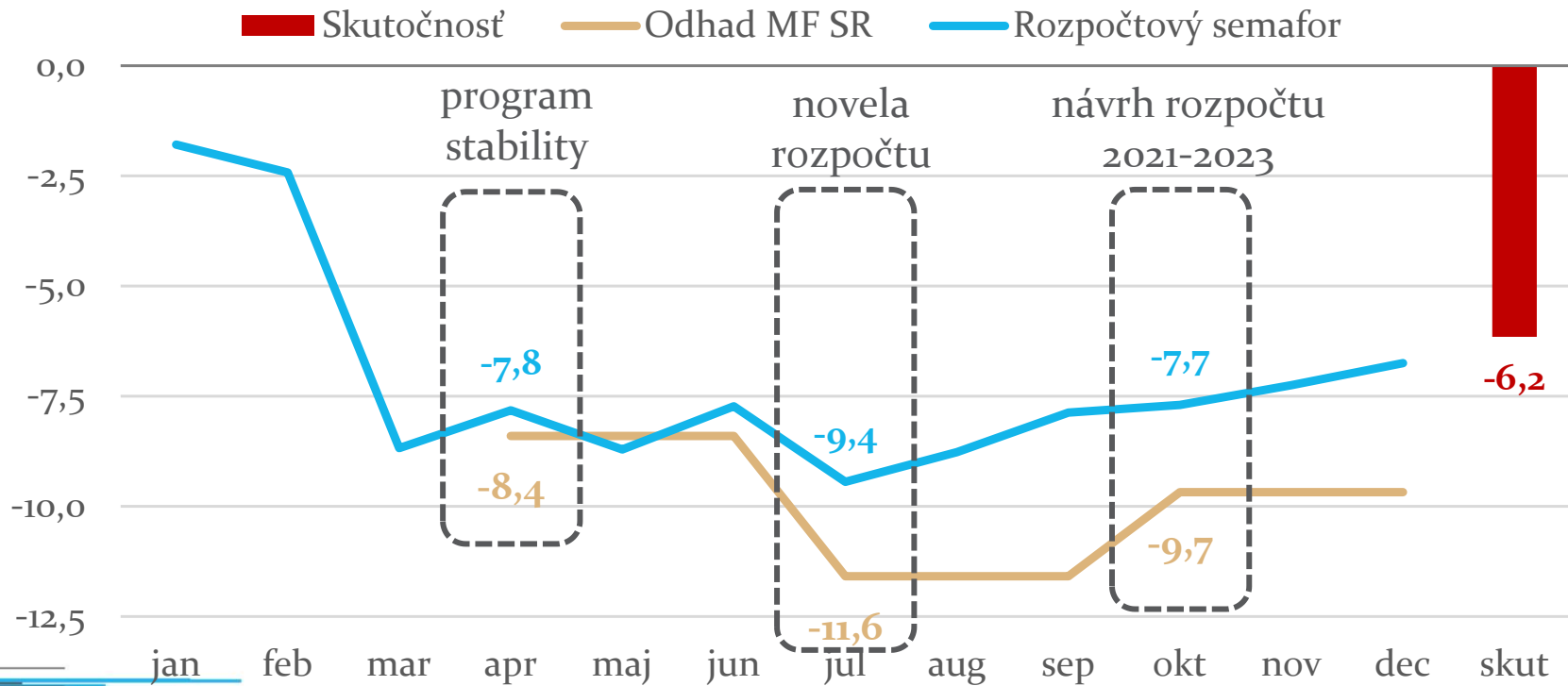
*- údaj pre rok 2021 zodpovedá schválenému rozpočtu verejnej správy na roky 2021-2023, údaje 2022-2024 vychádzajú z cieľov zverejnených v programe stability.

** - RRZ v údajoch zohľadnila revíziu ŠÚ SR pre úroveň nominálneho HDP v roku 2020 z 30.04.2021.

Zdroj: MF SR, RRZ

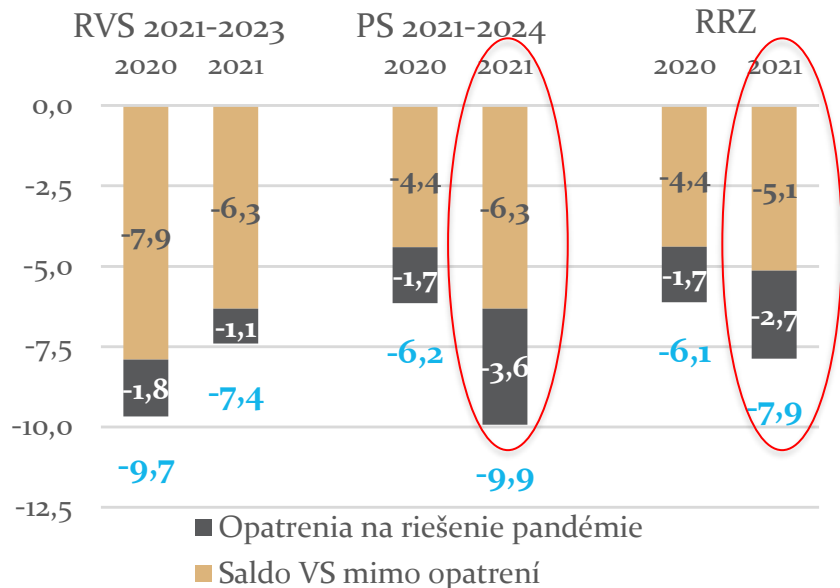
Ako sa odhadoval deficit pre rok 2020

Odhad MF SR od schválenia novely v júli 2020 výrazne navýšil očakávanú úroveň deficitu

Nahodnotený odhad deficitu 2020 v čase prípravy rozpočtu ovplyvňuje výhľad pre rok 2021

Na jeseň 2020 – v čase prípravy rozpočtu – vláda odhadla deficit na úrovni 9,7 % HDP, po odrátaní pandemických opatrení vo výške 7,9 % HDP

Výsledný deficit pre rok 2020 dosiahol 6,2 % HDP, bez pandemických opatrení 4,4 % HDP

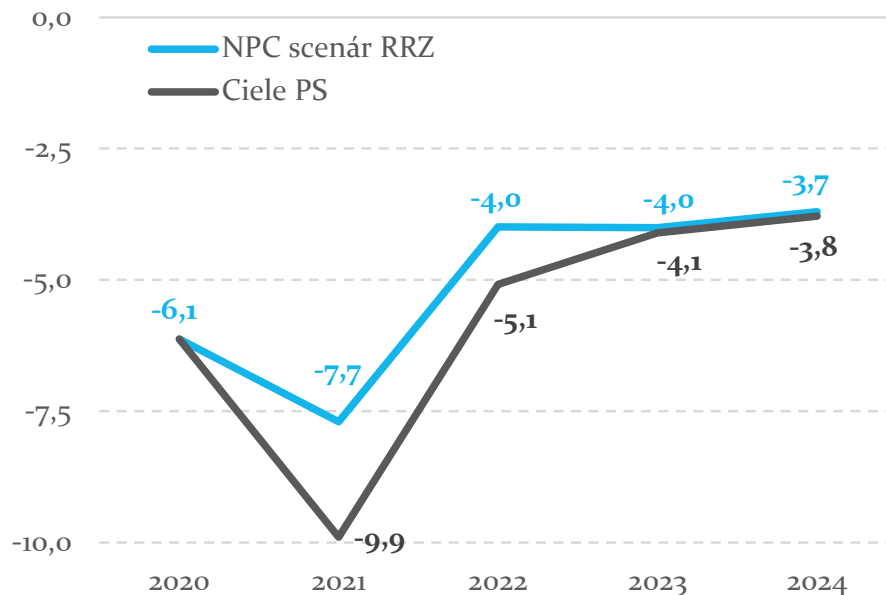
V programe stability neprišlo k premietnutiu tohto zlepšenia do odhadu, očakávaný deficit v roku 2021 bez pandemických opatrení sa takmer nezmenil

Vládny odhad deficitu v roku 2021 na úrovni 9,9 % HDP RRZ považuje za hornú hranicu a vytvorený priestor na prípadnú ďalšiu 3. vlnu pandémie

Konsolidačné úsilie vlády je nedostatočné

Deficit sa znižuje automaticky, aj bez nových opatrení vlády (tzv. pasívny NPC scenár) – podľa RRZ ciele deficitu by boli dosiahnuteľné aj bez prijatia dodatočných úsporných opatrení

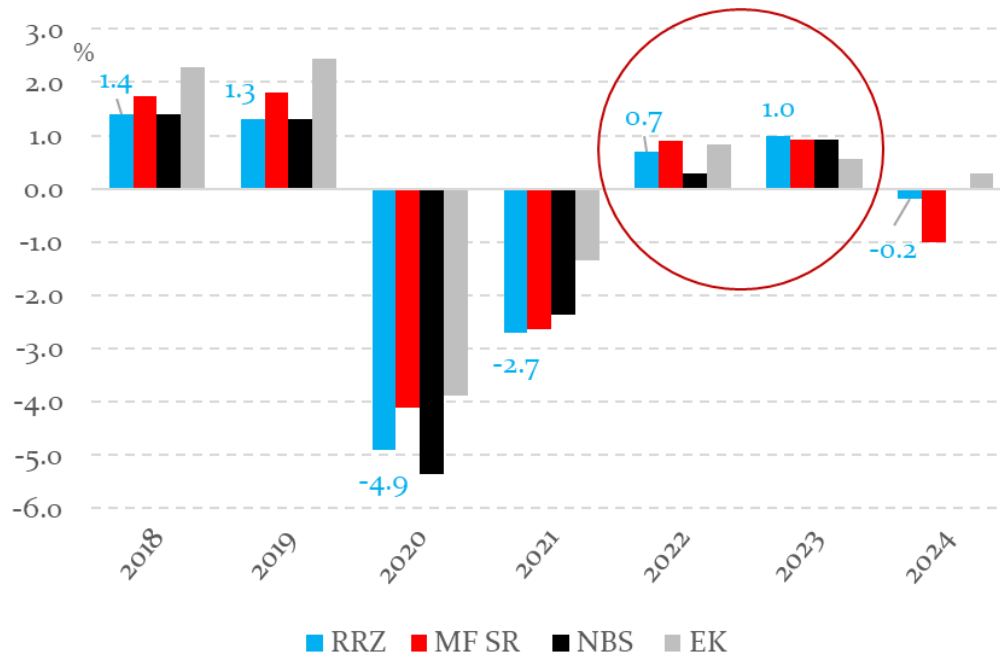
Saldo hospodárenia VS (v % HDP)

Pritom makro prognóza poukazuje na možné prehrievanie ekonomiky už od budúceho roka

Moderná rozpočtová politika - prehrievanie ekonomiky (= „dobré časy“) je vhodným časom pre konsolidáciu

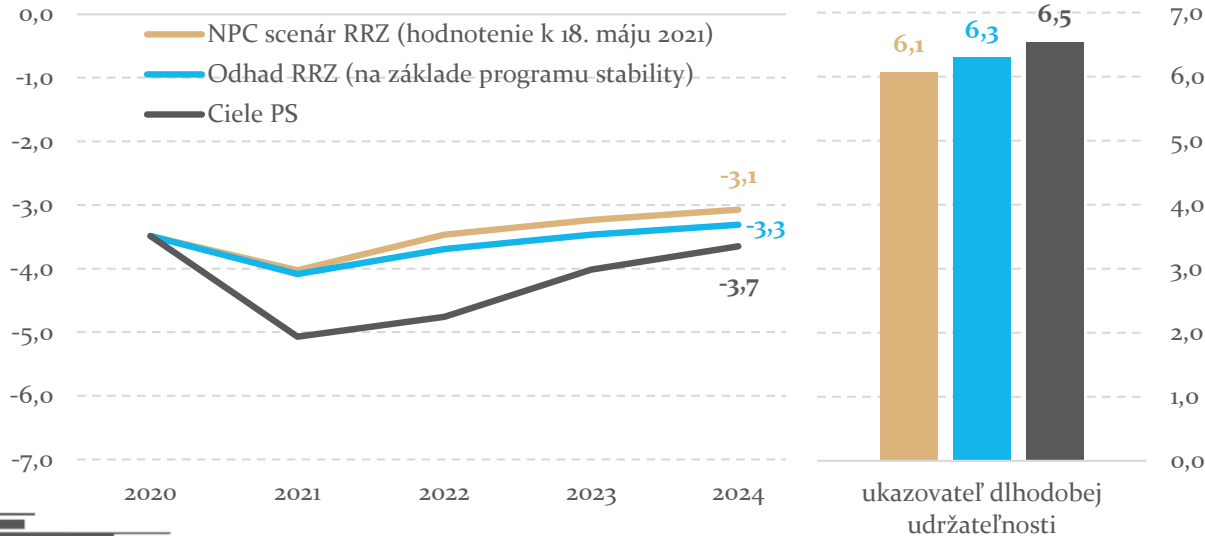
Odhad produkčnej medzery (RRZ, MFSR, NBS, EK)

Očakávaná rozpočtová politika menej ambiciózna ako pasívny scenár => dlhodobú udržateľnosť naďalej zhoršuje

Čisto rozpočtová politika (bez dôchodkovej reformy) by podľa RRZ mohla zhoršiť udržateľnosť o 0,2% HDP. Pri naplnení cieľov deklarovanych vládou by však zhoršenie bolo vyššie o 0,5% HDP

Vývoj štrukturálneho salda (% HDP)

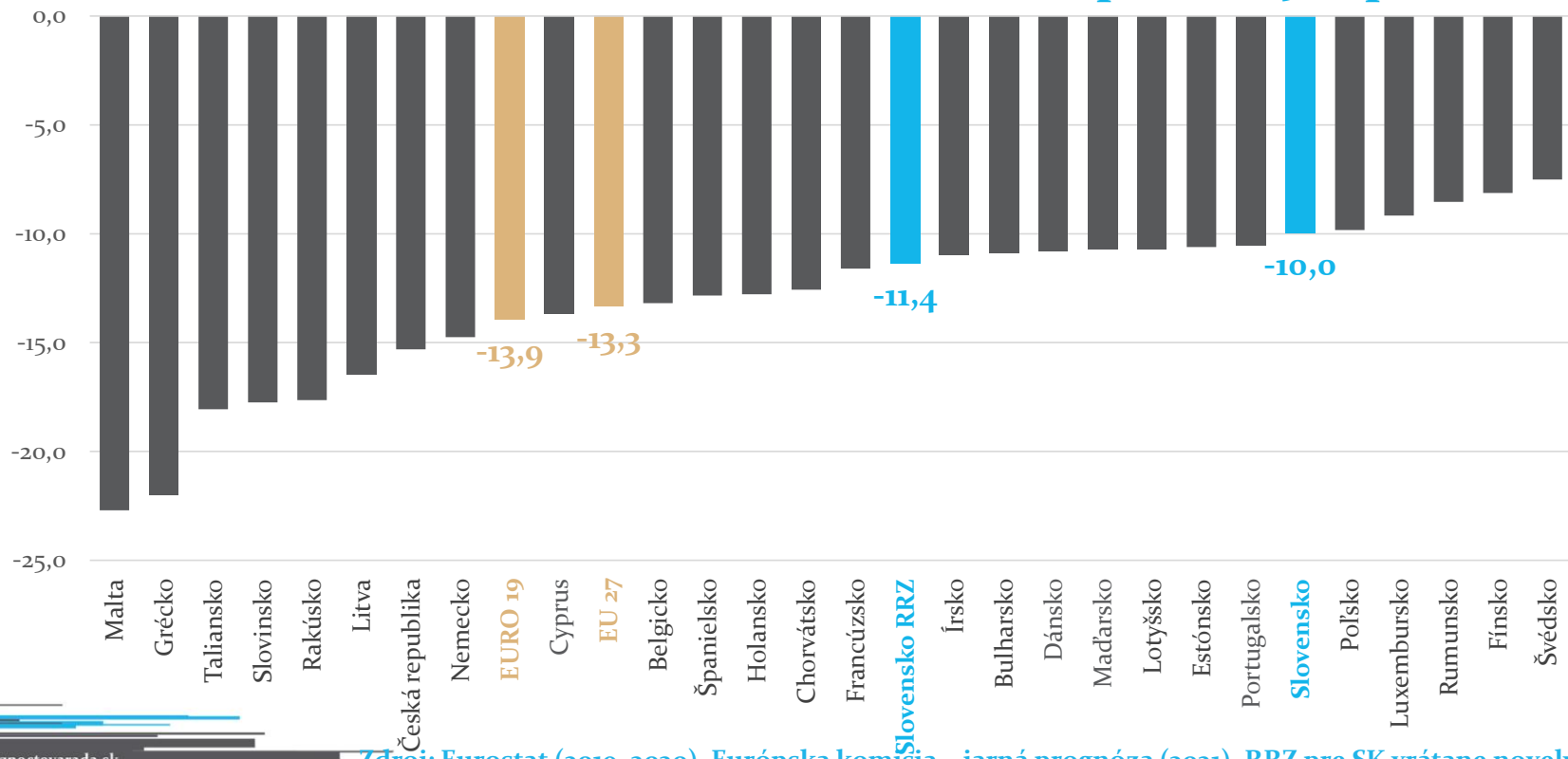

O čom budeme dnes hovoriť

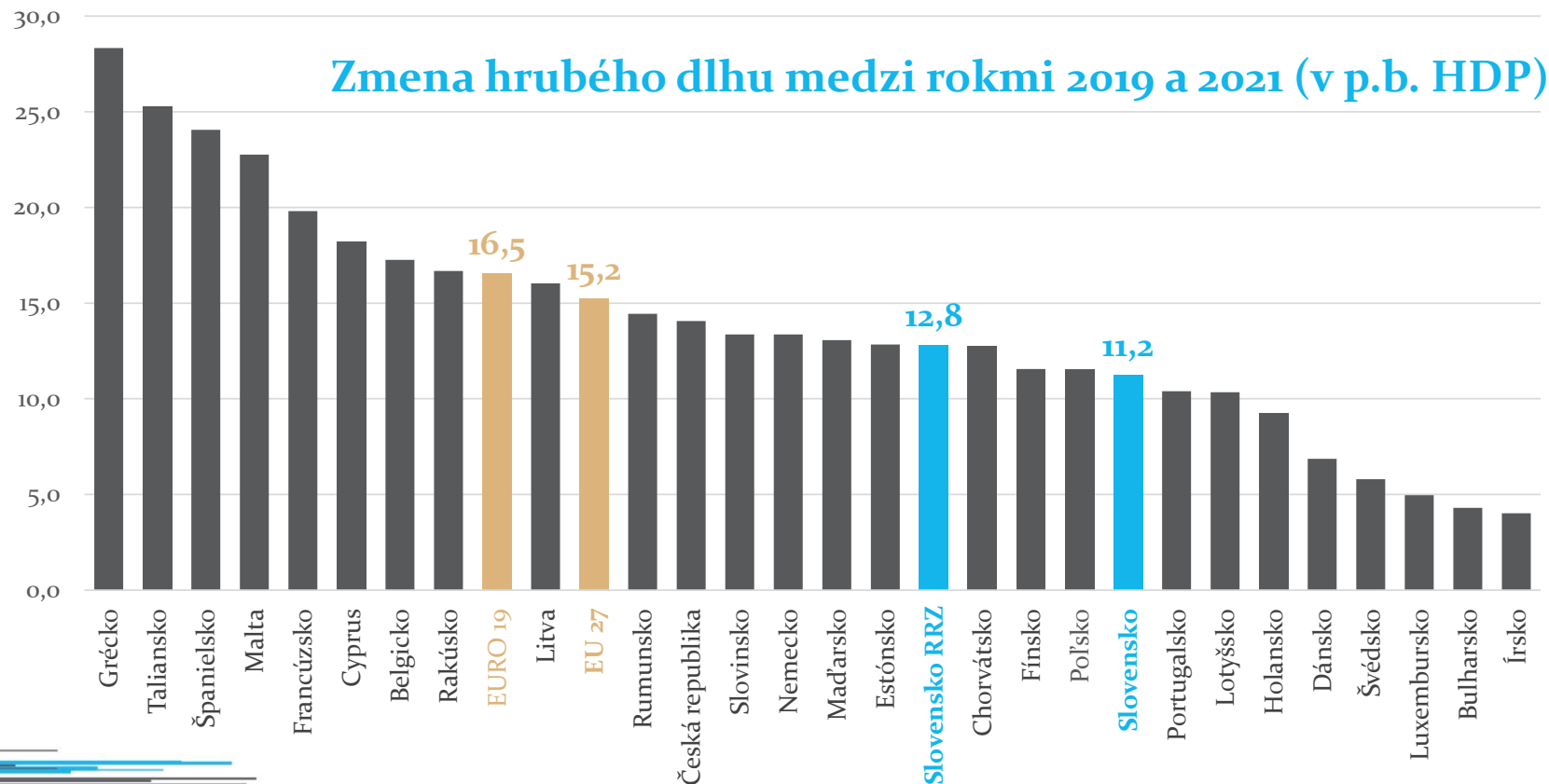
1. Správa o dlhodobej udržateľnosti
2. Strednodobý fiškálny výhľad
3. Implikácie pre rozpočtovú politiku

Dodatočný nárast deficitov počas krízy bol pre Slovensko podpriemerný v rámci EÚ

Kumulatívne zhoršenie salda v rokoch 2020 a 2021 oproti 2019 (v p.b. HDP)

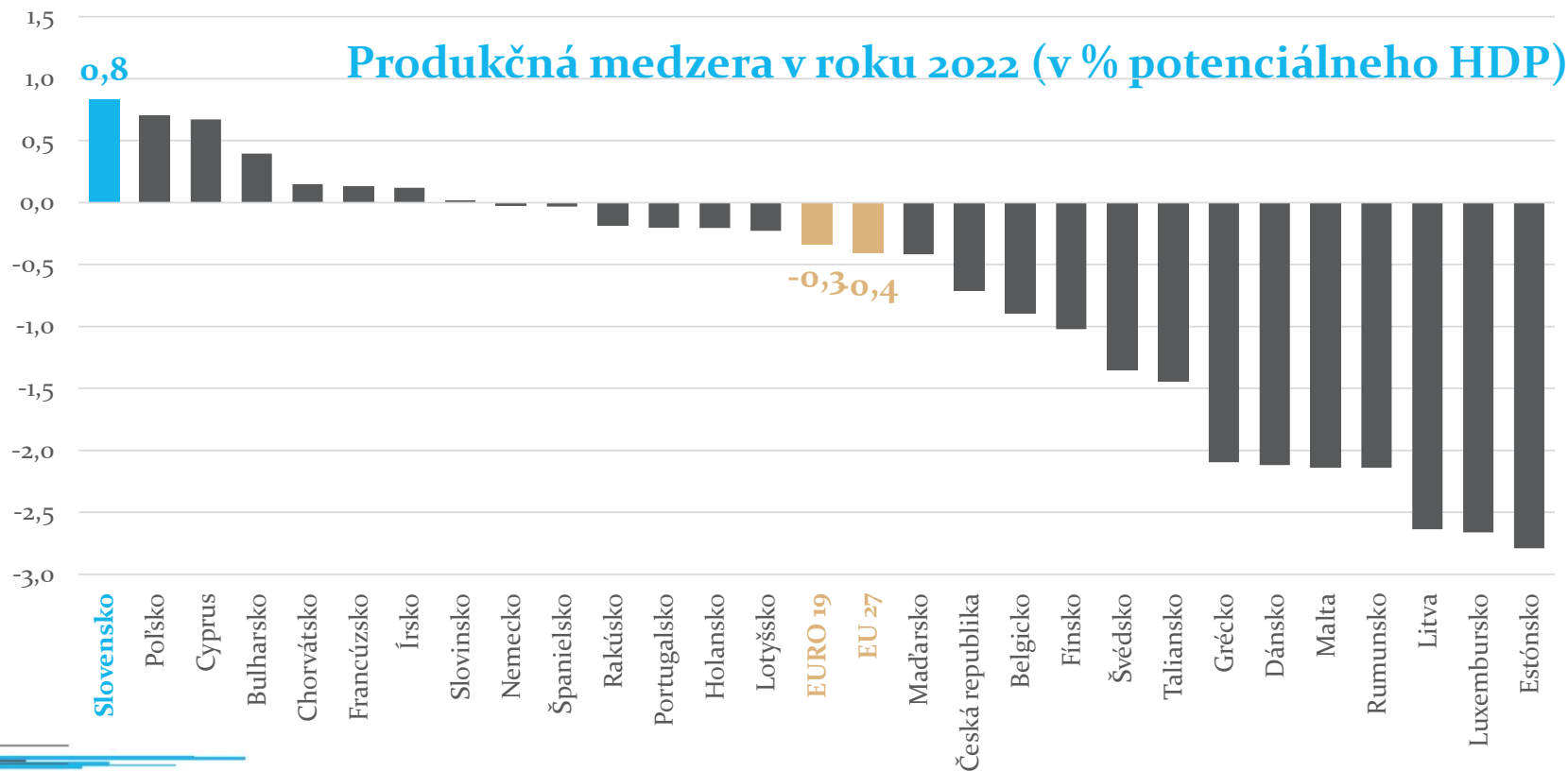

Nárast dlhu počas krízy bol pre Slovensko podpriemerný v rámci EÚ

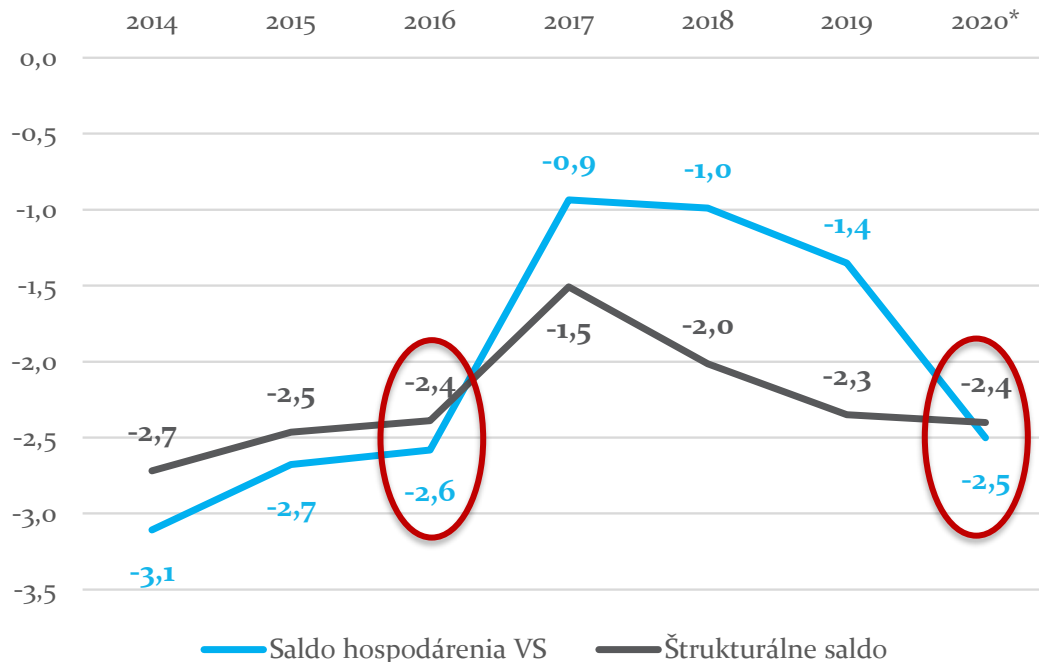
Zdroj: Eurostat (2019), Európska komisia – jarná prognóza (2021), RRZ pre SR (vrátane novely rozpočtu)

... a zotavenie ekonomiky SR môže v EÚ patriť k najdynamickejším

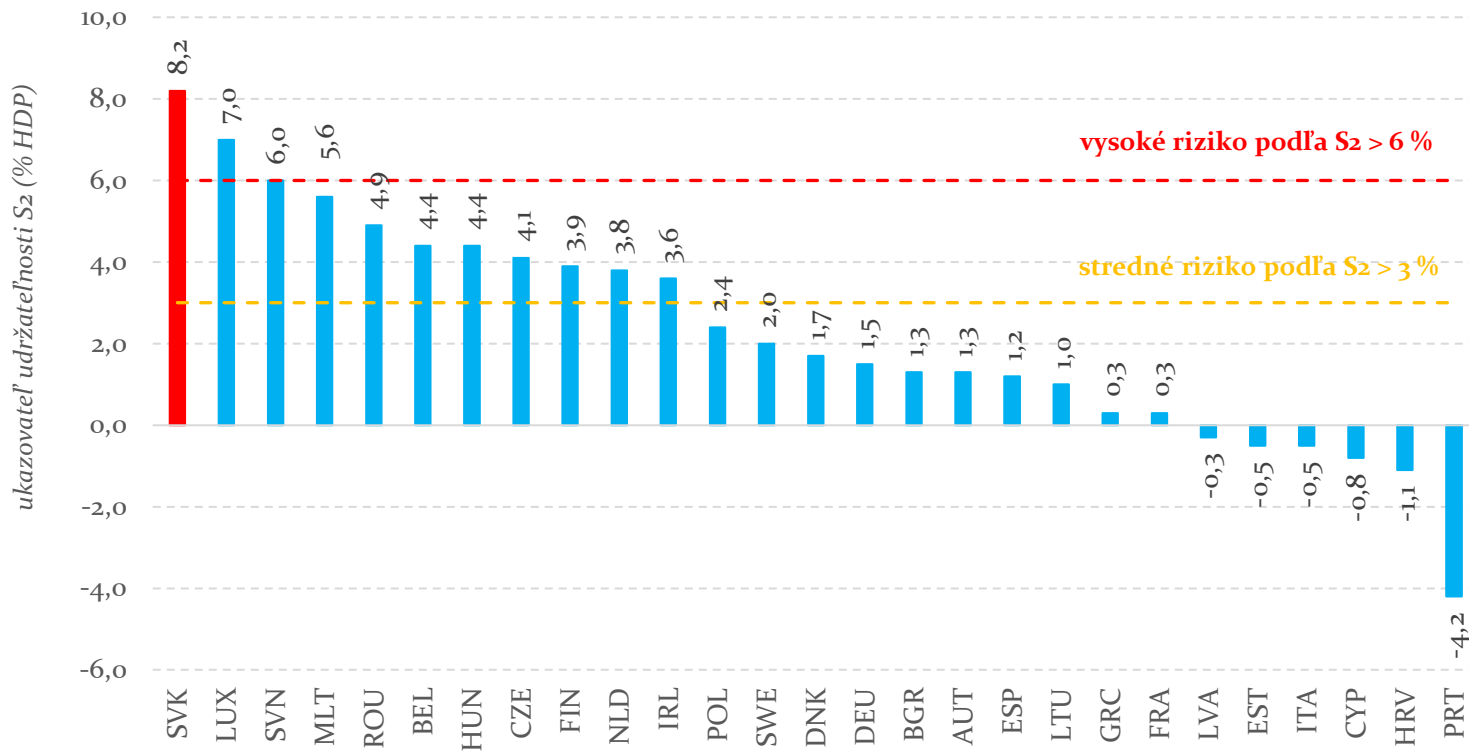

... ale rozpočtová politika pred krízou sa napriek kulminácii dobrých časov nezlepšovala, ale vymazala úspory od 2016

Deficit a štrukturálny deficit (% HDP)

...a dlhodobá udržateľnosť (S₂) bola najhoršia podľa EK

Zdroj: Európska komisia – hodnotenie Programov stability (jún 2021)

- **Ekonomika SR by sa mala mierne prehrievať v roku 2022**
- **Politický cyklus** – kumulovanie konsolidácie do roku 2024 sa môže javiť ako nekredibilné
- **Dočasná cielená pomoc počas pandémie a trvalé konsolidačné opatrenia sa navzájom nevylučujú**
- **Novela ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti by už vyžadovala konsolidáciu 0,5 % HDP v roku 2022**

Prečo a priori neodmietajú konsolidáciu v 2022 (2)

- SR je v inej situácii ako priemerná krajina EÚ:
 - prílev prostriedkov z Fondu obnovy je takmer 3-krát väčší ako pre priemernú krajinu EÚ
 - SR má v roku 2022 podľa prognózy EK najvyššiu úroveň prehrievania v EÚ,
 - makroekonomické dopady pandémie sú v SR skôr menšie, menej zasiahnutý priemysel má v SR oveľa vyšší podiel a spotreba domácností je viac odolná
 - SR má najhoršiu dlhodobú udržateľnosť v EÚ (S₂ indikátor podľa EK) a podľa hodnotenia EK čelia verejné financie vysokému riziku aj v krátkodobom horizonte (indikátor S₀). V strednodobom horizonte čelíme strednému riziku (indikátor S₁)

Implikácia pre rozpočtovú politiku

Schválený program stability zhoršuje dlhodobú udržateľnosť

- Ukazovateľ 6,1% HDP (pásma vysokého rizika) už zahŕňa vplyvy **automatického znižovania deficitu z odhadovanej úrovne 7,7% HDP v tomto roku na 3,7% HDP v roku 2024** (tzv. základný scenár)
- Pre zlepšenie dlhodobej udržateľnosti pri absencii iných opatrení s dlhodobým vplyvom (napr. dôchodkovej reformy) **by bolo potrebné dosiahnuť deficitu nižšie ako je táto predpokladaná trajektória**

- Do konca volebného obdobia (2024) dosiahnuť **2 rozpočtové ciele**:

1/ dlh-stabilizujúci deficit pod 3% HDP

2/ znížiť riziko dlhodobej udržateľnosti z vysokého rizika na stredné riziko (bezpečne v pásme stredného rizika, napr. 4% HDP podľa RRZ indikátora)

- Roky 2022-2024 – kombinácia konsolidačného plánu a legislatívnych opatrení k zlepšeniu dlhodobej udržateľnosti (dôchodková reforma, výdavkové limity)

Tri alternatívne scenáre pre naplnenie rozpočtových cieľov

Objem potrebnej konsolidácie pre splnenie rozpočtových cieľov závisí od veľkosti dôchodkovej reformy (dodatočná konsolidácia nad 1,4% HDP potrebná uvedená v zátvorke).

1.scenár = **plná** dôchodková reforma podľa prísľubu z Fondu obnovy (o mil. eur)

2.scenár = „**kompromis**“ medzi Min.práce a MF SR, len čiastočná dôchodková reforma (o 490 mil. eur)

3.scenár = **žiadna** dôchodková reforma (o 970 mil. eur)

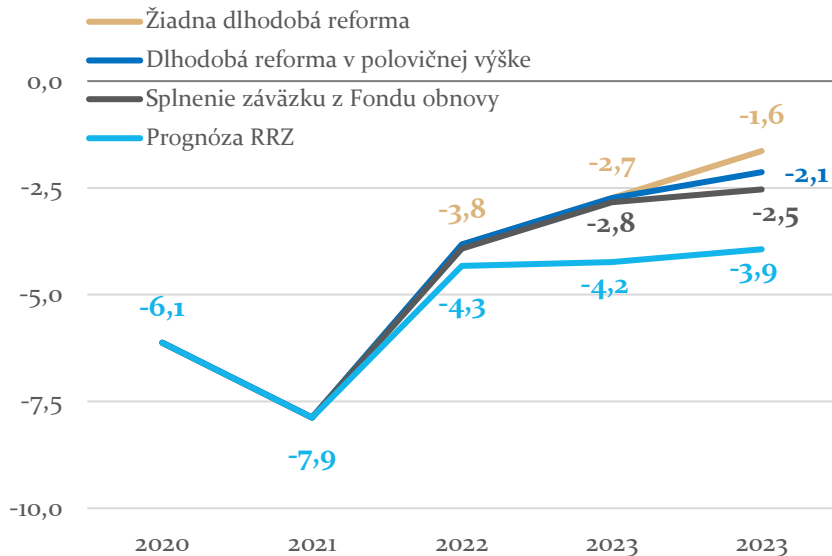
Scenáre konsolidácie (50-ročný horizont, ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti, % HDP)

	Východiskový odhad RRZ	Vplyv reformy	Potreba konsolidácie do 2024	ukazovateľ po konsolidácii a reforme
	(1)	(2)	(3)	(4) = (1+2+3)
1. Splnenie záväzku z plánu obnovy	6,29	-0,93	-1,36	4,00
2. Dlhodobá reforma v polovičnej výške	6,29	-0,47	-1,83	4,00
3. Žiadna dlhodobá reforma	6,29	0,00	-2,29	4,00

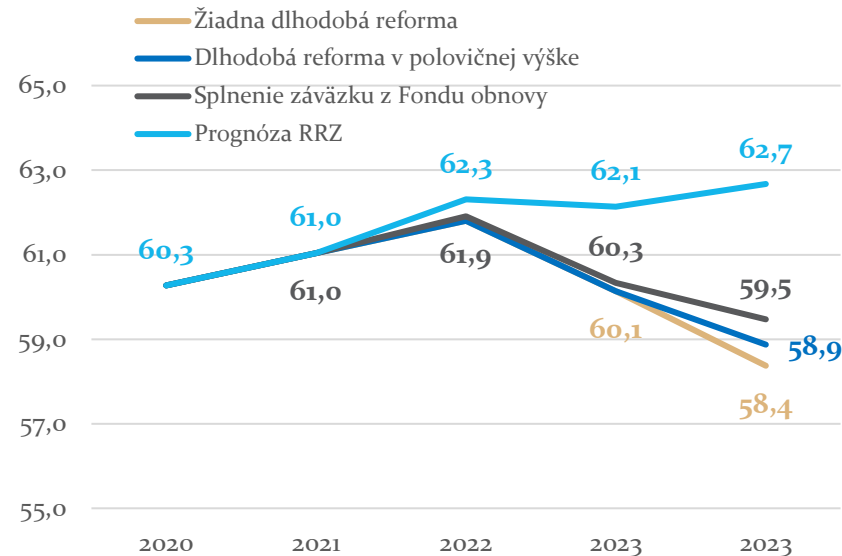
Tri alternatívne scenáre – porovnanie vývoja deficitu a dlhu

Pri absencii prijatia dlhodobej reformy by splnenie cieľov vyžadovalo zníženie deficitu do roku 2024 pod úroveň 2 % HDP

Saldo VS (v % HDP)

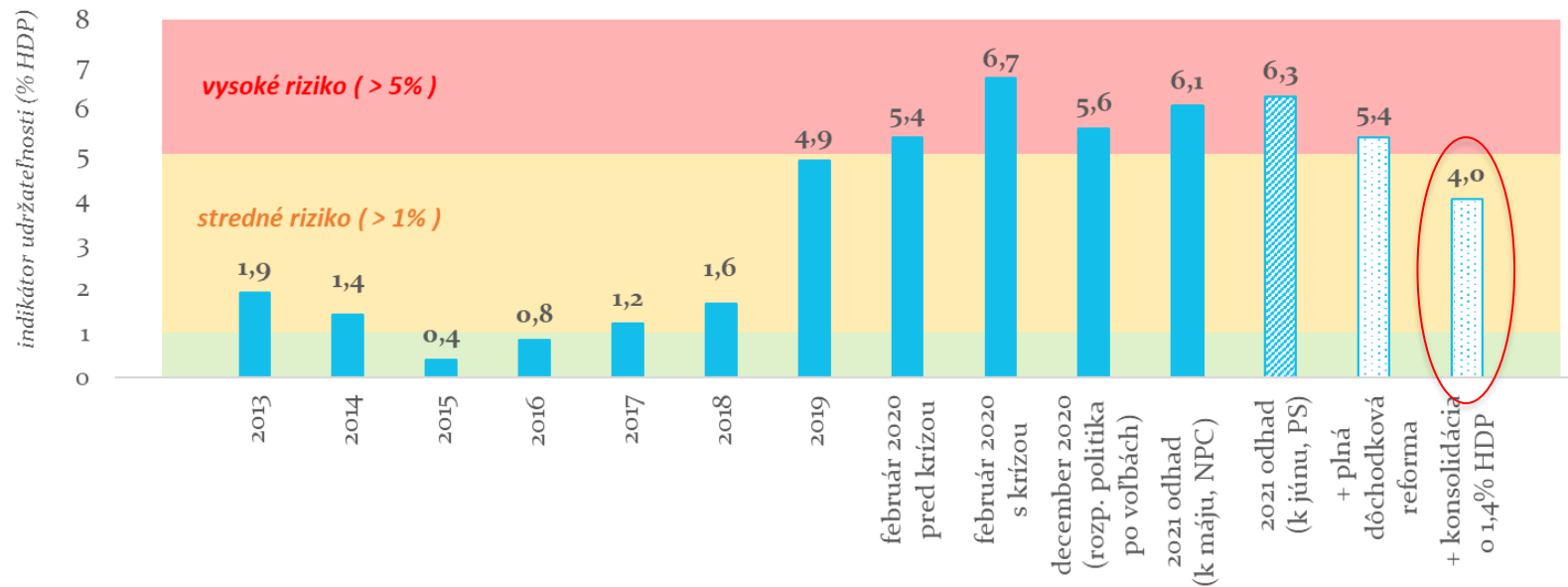

Hrubý dlh VS (v % HDP)

Najvhodnejší scenár podľa RRZ je č. 1 - „plná“ dôchodková reforma

Vývoj dlhodobej udržateľnosti (ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti v % HDP)

Zdroj: RRZ

Ďakujem za pozornosť!

Kancelária Rady pre
rozpočtovú zodpovednosť

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1
813 25
Slovakia